



Guía Docente				
Datos Identificativos				2024/25
Asignatura (*)	Xerontoloxía Clínica I		Código	653540005
Titulación				
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Mestrado Oficial	1º cuatrimestre	Primeiro	Obrigatoria	4
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Fisioterapia, Medicina e Ciencias Biomédicas			
Coordinación	Pérez Fontán, Miguel		Correo electrónico	miguel.perez.fontan@udc.es
Profesorado	Millan Calenti, Jose Carlos		Correo electrónico	jose.millan.calenti@udc.es
	Pérez Fontán, Miguel			miguel.perez.fontan@udc.es
	Rodriguez-Villamil Fernandez, Jose Luis			jose.luis.rodriguez-villamil@udc.es
Web	estudios.udc.es/es/subject/4540V01/4540005/2024			
Descrición xeral	Esta asignatura pretende formar o estudante nas características xerais dos cambios fisiolóxicos que o envellecemento humano xenera nos diferentes órganos e sistemas do corpo humano, así como nas bases fisiopatolóxicas dos principais síndromes e enfermidades asociadas ao envellecemento, para servir como base ao estudo posterior das enfermidades das persoas maiores.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias / Resultados do título	
- Que o/a estudante sexa quen de identificar as necesidades de cuido derivadas das principais patoloxías e síndrome xeriatricas que afectan ás persoas maiores.	AM1	BM1	CM14
	AM2	BM2	CM15
	AM3	BM3	CM16
	AM4	BM4	CM17
		BM5	
Que o/a estudante comprenda os cambios fisiolóxicos que se producen no organismo na vellez.	AM1	BM1	CM14
	AM2	BM2	CM15
	AM3	BM3	CM16
	AM4	BM4	CM17
		BM5	
Planificar, xunto cos membros dun equipo interdisciplinar, os cuidados máis idóneos dende unha visión holística do ser humano.	AM1	BM1	CM14
	AM2	BM2	CM15
	AM3	BM3	CM16
	AM4	BM4	CM17
		BM5	
- Coñecer e aplicar os cuidados necesarios para levar a cabo unha correcta preparación do ancián ante unha proba diagnóstica e comprender a súa importancia.	AM1	BM1	CM14
	AM2	BM3	CM15
	AM3	BM4	CM16
	AM4	BM5	CM17



- Establecer as bases dunha relación terapéutica e de comunicarse coas persoas maiores de xeito eficaz.	AM1	BM1	CM14
	AM2	BM2	CM15
	AM3	BM3	CM16
	AM4	BM4	CM17
		BM5	
- Coñecer e amosar unha actitude de respecto fronte os dereitos de información, autonomía e consentimento do paciente.	AM1	BM1	CM14
	AM2	BM2	CM15
	AM3	BM3	CM16
	AM4	BM4	CM17
		BM5	
- Identificar as fontes de información de interese de contido sanitario e xestionar o seu contido.	AM1	BM1	CM14
	AM2	BM2	CM15
	AM3	BM3	CM16
	AM4	BM4	CM17
		BM5	
- Desenvolver capacidade de aprendizaxe autónoma.	AM1	BM1	CM14
	AM2	BM2	CM15
	AM3	BM3	CM16
	AM4	BM4	CM17
		BM5	

Contidos	
Temas	Subtemas
TEMA 1. Introducción á Xerontoloxía e Xeriatria	1.1. Bases conceptuais e obxectivos da xerontoloxía 1.2. A figura do xerontólogo 1.3. Saúde e envellecemento 1.4. Características da enfermidade do paciente ancián 1.5. Paciente ancián / xerontolóxico / xeriátrico / fráxil
TEMA 2. Comunicación e interacción en xerontología	2.1. Comunicación: Concepto e tipos. 2.2. Habilidades e destrezas para comunicar 2.3. Chaves da boa comunicación 2.4. Interacción en Xerontoloxía: equipo interdisciplinar 2.5. Interacción: Proceso, obxectivo e campos principais de actuación
TEMA 3. Exploración física do paciente maior	3.1. Historia clínica xeriátrica: semellanzas e diferencias 3.2. Condicións específicas da exploración clínica ao paciente maior 3.3. Exploración física por órganos, aparatos e sistemas 3.4. Presentación atípica de enfermidades comúns no ancián 3.5. Exploracións complementarias
TEMA 4. Polimedicación no paciente maior	4.1. Concepto de farmacodinamia e farmacocinética 4.2. Farmacodinamia: Tipos e lugares de acción 4.3. Factores que modifican a acción farmacolóxica 4.4. Farmacocinética: Absorción, distribución, eliminación e excreción 4.5. Toxicidade. Reaccións adversas. Reaccións iatroxénicas 4.6. Seguridade na prescripción



TEMA 5. Epidemioloxía e prevención en Xeriatría: Grandes Síndromes	5.1 Introdución á epidemioloxía e concepto de prevención en Xerontoloxía 5.2 Factores de risco e de protección 5.3 Concepto e tipos de prevención 5.4 Estudo das patoloxías mais frecuentes no ancián susceptibles de tratamento preventivo 5.5 Recomendacións de prevención
TEMA 6. Formas inespecíficas de resposta orgánica	6.1 Concepto e tipos de reaccións: inespecífica, resposta inmune específica. 6.2 Reacción inflamatoria: concepto, ámbito de actuación, finalidade 6.3 Fenómenos tisulares característicos da inflamación 6.4 Mediadores plasmáticos e celulares 6.5 Resposta inflamatoria sistémica: reactantes en fase aguda. Síndrome de resposta inflamatoria sistémica (SRIS). Reacción febril. Síndrome general de adaptación al estrés
TEMA 7. Alteracións da resposta inmune	7.1 Resposta inmune. Inmunidade innata e adaptativa 7.2 Concepto de inmunosenescencia 7.3 Cambios na inmunidade innata e adaptativa co envellecemento 7.4 Marcadores de inmunosenescencia 7.5 O entorno proinflamatorio do ancián 7.6 Consecuencias de la inmunosenescencia 7.7. Efecto da inmunosenescencia sobre a resposta ás vacunas
TEMA 8. Alteracións do sistema nervioso	8.1 O estado cognitivo do ancián normal 8.2 Efectos estruturais e funcionais do envellecemento sobre o sistema nervioso central 8.3 Exploración neurolóxica cerebral no ancián 8.4 Cambios neuronales asociados ao envellecemento 8.5 Consecuencias das enfermidades sobre as funcións cognitivas no ancián 8.6 Efecto de los fármacos sobre la función cognitiva del anciano 8.7 Medidas que enlentecen el envejecimiento cerebral
TEMA 9. Alteracións dos órganos sensoriais	9.1 Trastornos da audición no ancián. Presbiacusia 9.2 Epidemioloxía da presbiacusia 9.3 Factores de risco para presbiacusia 9.4 Cambios estruturais e funcionais co envellecemento auditivo 9.5 Tipos de presbiacusia 9.6 Prevención e tratamento da presbiacusia 9.7 Cambios estruturais no ollo do ancián 9.8 Cambios funcionais na visión asociados ao envellecemento 9.9 Manexo dos déficits visuais no ancián 9.10 Alteracións no gusto, olfato e tacto no ancián
TEMA 10. Alteracións do sistema glandular e reprodutor	10.1 Alteracións hormonais no envellecemento normal 10.2 Alteracións neuroendocrinas no ancián 10.3 Alteracións do eixo hipotálamo-hipofisis-suprrenal 10.4 Prolactina 10.5 Catecolaminas 10.6 Eixo renina-anxiotensina-aldosterona 10.7 Hormona de crecemento 10.8 Cambios endocrinos tras da menopausia 10.9 Cambios no eixo hipotálamo-hipófisis-testicular 10.10 Alteracións hormonais na enfermidade de Alzheimer



TEMA 11. Alteracións cardiovasculares	11.1 Cambios na estrutura cardíaca durante o envellecemento normal 11.2 Cambios funcionais cardíacos no envellecemento normal 11.3 Cambios estruturais vasculares no envellecemento normal 11.4 Cambios funcionais vasculares no envellecemento normal 11.5 Arteriosclerosis vs aterosclerosis no ancián
TEMA 12. Alteracións dos ósos, músculos y articulacións	12.1 Descrición anátomo-fisiolóxica de óso, músculo e articulación 12.2 Metabolismo e función de óso, músculo e articulación 12.3 Fisiopatoloxía ósea, muscular e articular 12.4 Afeccións óseas, musculares e articulares máis frecuentes
TEMA 13. Alteracións da eliminación	12.1 Estructura e funcións do ril normal 12.2 Cambios renais funcionais e estruturais asociados ao envellecemento 12.3 Estimación do filtrado glomerular no ancián 12.4 Enfermidade renal crónica no ancián 12.5 Tensión arterial no ancián 12.6 Infección urinaria e bacteriuria asintomática no ancián 12.7 Prostatismo e cancro de próstata no ancián 12.8 Función eréctil no ancián 12.9 Incontinencia urinaria no ancián
TEMA 14. Trastornos do estado de ánimo e sono	14.1

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A9 A10 A11 A12 B1 B2 B3 B4 B5	20	0	20
Solución de problemas	A9 A10 A11 A12 B1 B2 B3 B4 B5 C14 C15 C16	4	0	4
Seminario	A9 A10 A11 A12 B1 B2 B3 B4 B5 C14 C15 C16	14	0	14
Traballos tutelados	A9 A10 A11 A12 B1 B2 B3 B5 C14 C15 C16 C17	0	20	20
Análise de fontes documentais	B1 B2 B3 B4 B5	0	38	38
Proba de resposta múltiple	A9 A12 B1 B2	2	0	2
Atención personalizada		2	0	2
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Presentación dos profesores dos temas principais da materia, de forma interactiva cos alumnos.
Solución de problemas	Tutorías individuais ou en grupos pequenos, co fin de clarear dúbidas dos estudantes e afondar nos seus coñecementos
Seminario	Elaboración de actividades tuteladas, co fin de afondar na aprendizaxe
Traballos tutelados	Realización por parte do alumno/a de traballos de revisión ou investigación, coa tutela dos profesores.
Análise de fontes documentais	Estudio por parte do alumno/a dos contidos da asignatura



Proba de resposta múltiple	Proba de avaliación de coñecementos. Tipo test, con 40 preguntas e catro respostas posibles, das que soio una é correcta.
----------------------------	---

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Sesión maxistral de carácter interactivo
Seminario	Tutorías individualizadas ou en grupos pequenos de traballo, con especial atención a los alumnos/as con dedicación a tiempo parcial
Solución de problemas	Tareas tuteladas
Traballos tutelados	Traballos de revisión ou investigación, realizados individualmente baixo a tutela do profesor/a.
Análise de fontes documentais	Non precisa atención persoalizada
Proba de resposta múltiple	Non procede

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	A9 A10 A11 A12 B1 B2 B3 B4 B5	Valorarase a participación activa	10
Seminario	A9 A10 A11 A12 B1 B2 B3 B4 B5 C14 C15 C16	Valorarase a participación activa	5
Solución de problemas	A9 A10 A11 A12 B1 B2 B3 B4 B5 C14 C15 C16	Valorarase a participación activa	5
Traballos tutelados	A9 A10 A11 A12 B1 B2 B3 B5 C14 C15 C16 C17	Valoración do interese e calidade	20
Proba de resposta múltiple	A9 A12 B1 B2	Proba de resposta múltiple. 40 preguntas tipo test, con catro respostas posibles, solo unha correcta	60

Observacións avaliación
Para aprobar a asignatura, deberánse cumprir tres condicións: 1) Aprobar a proba de resposta múltiple, o que se conseguirá cunha puntuación mínima do 60% (tendo en conta que cada tres respostas incorrectas restan unha correcta)2) Aprobar a proba de exposición oral dun traballo previamente asignado, que ademais haberá de presentar por escrito, e responder correctamente a todas aquelas cuestións que se prantexen en relación ó devandito traballo.3) Acadar unha puntuación global de 5 puntos sobre 10 na avaliación total da asignatura. A realización fraudulenta das probas ou actividades de avaliación, implicará directamente a calificación de suspenso na materia da convocatoria correspondente, invalidando calquera calificación obtida en todas as actividades de Evaluación de cara á convocatoria extraordinaria. A realización fraudulenta de probas ou actividades de avaliación implicará directamente a calificación de suspenso na materia da correspondente convocatoria, quedando sen efecto a calificación obtida en todas as actividades de avaliación da convocatoria extraordinaria.Todos os aspectos relacionados con "dispensa académica", " dedicación ao estudio", "permanencia" e "fraude académica" rexeranse de acordo coa normativa académica vixente da UDC.



Fontes de información

Bibliografía básica	- Halter JB (2017). Geriatric Medicine and Gerontology. McGraw Hill - Abizanda Soler (2020). Tratado de Medicina Geriátrica. Elsevier - Kane RL (2018). Principios de Geriátrica Clínica. McGraw Hill - Walter LC (2021). Current Diagnosis & Treatment Geriatrics. McGraw Hill
Bibliografía complementaria	- Taffet GE (2021). Normal ageing. UptoDate (online)

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Biología do Envellecemento/653540021
Demografía do Envellecemento/653540001

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Xerontoloxía Social I/653540004

Materias que continúan o temario

Patoloxía e Intervención Xeriátrica/653540008
Intervención en Xerontoloxía/653540003

Observacións

GREEN CAMPUS: Para axudar a conseguir un entorno inmediato sustentable e cumprir co obxectivo estratéxico 2 do "V Plan de Acción do Programa Green Campus FCS (2023-2025)", os traballos documentais que se realicen nesta materia:1. Maioritariamente solicitaranse en formato virtual e soporte informático.2. De realizarse en papel: ? Non se empregarán plásticos? Realizaranse impresións a dobre cara? Empregarase papel reciclado? Evitarase a realización de borradores

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente de acordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías